

ХАСХОМ МЭДҮҮЛЭГЧДЭЭС АВСАН СУДАЛГААНЫ ТАЙЛАН

ТАНИЛЦСАН:

- Газрын дарга, тэргүүн комиссар З.ДАШДАВАА
- Тамгын хэлтсийн дарга,
эрхэлсэн комиссар З.БААСАННЯМ
- Хяналт шалгалт,
дүн шинжилгээний хэлтсийн дарга,
эрхэлсэн комиссар Х.ХАШБААТАР
- Мэдүүлгийн бүрдүүлэлт,
дүн шинжилгээний албаны дарга,
ахлах комиссар Ц.ЦЭЦЭГДЭЛГЭРЭХ
- Судалгаа шинжилгээний албаны дарга,
ахлах комиссар Ц.ШИНЭБАЯР

2020 он

АГУУЛГА

ХУРААНГУЙ	4
НЭГ. СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮН	5
1.1. Хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийн нээлттэй байдал.....	5
1.2. Эрх бүхий албан тушаалтан (ЭБАТ)-ын үйл ажиллагаа	6
1.3. ХАСХОМ-ээ мэдүүлэхэд тулгарч буй бэрхшээл.....	6
1.4. Авлигыг мэдээлэхэд бэлэн байдал	7
1.5. Авлигыг мэдээлэхгүй байгаа шалтгаан.....	9
1.6 Авлигатай тэмцэх газрын үйл ажиллагааны талаарх үнэлгээ.....	10
ХОЁР. СУДАЛГААНЫ АРГА ЗҮЙ	12
2.1. Судалгааны үндэслэл, зорилго.....	12
2.2. Судалгааны хамрах хүрээ	12
2.3. Түүврийн хэмжээ ба алдаа	12
2.4. Мэдээлэл цуглуулалт ба боловсруулалт	13
ГУРАВ. ДҮГНЭЛТ, САНАЛ	14
ХАВСРАЛТ 1. АВЛИГЫН ЭСРЭГ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААРХ СУДАЛГААНЫ АСУУЛГА	16
ХАВСРАЛТ 2. СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮНГИЙН ХҮСНЭГТҮҮД	18

Зургийн жагсаалт

Зураг 1. Хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийн хураангуйг цахим хуудсанд (http://хасхот.iaас.mn) байршуулдаг. Энэ мэдээллийг өөрчлөх шаардлага бий юу?.....	5
Зураг 2. Хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийн хураангуйг цахим хуудсанд (http://хасхот.iaас.mn) байршуулдаг. Энэ мэдээллийг өөрчлөх шаардлага бий юу?, өрхийн орлогын түвшнээр	5
Зураг 3. Танай байгууллагын ЭБАТ таныг холбогдох мэдээлэл, арга зүйгээр ханган ажиллаж чаддаг уу?	6
Зураг 4. Өөрийн байгууллага дахь авлига, хээл хахуулийн талаар олж мэдвэл Та энэ талаар холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд мэдээлэх үү?	8
Зураг 5. Өөрийн байгууллага дахь авлига, хээл хахуулийн талаар олж мэдвэл холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд мэдээлнэ гэж хариулсан байдал, байршлаар	8
Зураг 6. Хэрэв мэдээлэх бол хэнд мэдэгдэх вэ? (1-3 хүртэлх хариултыг сонгоно уу).....	9
Зураг 7. Авлига, хээл хахуулийн талаар мэдээлэх болсон нь ямар шалтгаантай вэ?.....	9
Зураг 8. Хэрэв мэдээлэхгүй бол шалтгаан нь юу вэ? (1-3 хүртэлх хариултыг сонгоно уу)	10
Зураг 9. Авлигатай тэмцэх газрын үйл ажиллагааг Та хэрхэн үнэлэх вэ?	10
Зураг 10. АТГ-ын үйл ажиллагаанд үнэлгээ өгсөн байдал, судалгаанд оролцогчдын албан тушаалын ангилалаар, 1 (маш муу)-5 (маш сайн) оноогоор.....	11

ХУРААНГУЙ

Авлигын эсрэг хуулиар хүлээсэн чиг үүргийнхээ хүрээнд авлигатай тэмцэх үйл ажиллагааг боловсронгуй болгоход шаардлагатай зарим мэдээллийг цуглуулах зорилгоор ХАСХОМ мэдүүлэгчдийг хамруулсан судалгааг зохион байгуулав.

Судалгааны мэдээллийг цуглуулахдаа онлайн судалгааны цахим хуудас SURVEYMONKEY ашигласан бөгөөд судалгаанд ХАСХОМ-ээ гаргадаг 4800 албан тушаалтан хамрагдлаа.

Судалгаагаар мэдүүлэг гаргагчдаас хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийн системийн ил тод байдал болон ХАСХОМ-ээ мэдүүлэхэд учирч буй бэрхшээл, төрийн байгууллагуудын эрх бүхий албан тушаалтны үйл ажиллагаа, авлигыг мэдээлэхэд бэлэн байдал болон мэдээлэхгүй байгаагийн шалтгаан, Авлигатай тэмцэх газрын үйл ажиллагаа зэрэг агуулгын хүрээнд мэдээлэл цуглуулав. Цуглуулсан мэдээллийг тухайн албан тушаалтны ХАСХОМ-ын бусад мэдээлэлтэй уялдуулан дүн шинжилгээ хийхэд ашигласан болно.

ХАСХОМ-ээ мэдүүлэхэд албан тушаалтнуудын 65 хувьд нь бэрхшээл тулгараагүй байгаа бол бусад хэсэгт нь цахим системийн үйл ажиллагаа, мэдүүлэх процесс, мэдүүлгийн маягт, түүний заавар, гарын авлагатай холбоотой бэрхшээл тулгарч байна.

Мөн авлигыг ил болгоход түүнийг талаар мэдээлэл өгөх явдлыг дэмжих шаардлагатай байдаг. Энэ удаагийн судалгаагаар нийтийн албан тушаалтнуудын хувьд өөрийн байгууллага дахь авлига, хээл хахуулийг мэдээлэх үүрэг болон мэдээлэхгүй байгаагийн шалтгааныг тодорхойлсон бөгөөд мэдээлэл өгсөн этгээдийн нууцлалыг хангах, хариу дарамт шахалтад орохоос хамгаалах шаардлагатай байна.

Судалгаанд оролцогчдын үзэж байгаагаар эрх бүхий албан тушаалтны үйл ажиллагааг үнэлүүлсэн бөгөөд эдгээр албан тушаалтнуудын үйл ажиллагааг байгууллагуудын хувьд харилцан адилгүй байна.

Нийтийн албан тушаалтнууд Авлигатай тэмцэх газрыг харьцангуй эерэг үнэлсэн байгаа боловч байршил, албан тушаалын хувьд уг үнэлгээ харилцан адилгүй байв.

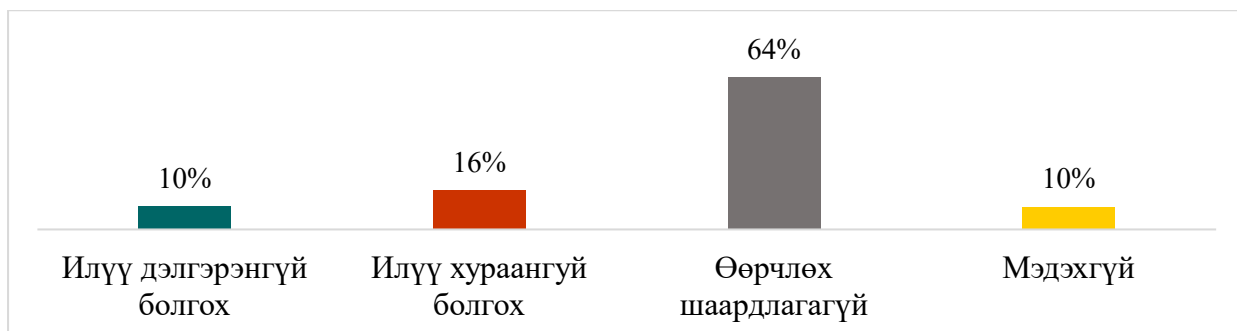
НЭГ. СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮН

1.1. Хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийн нээлттэй байдал

Авлигатай тэмцэх газрын даргын 2018 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдрийн А/122 дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралтаар баталсан “Албан тушаалтны хувийн ашиг сонирхлын болон хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийн талаар иргэдэд мэдээлэл өгөх журам”-ын 2.1-д “Албан тушаалтны хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийг хураангуй хэлбэрээр, батлагдсан маягтын дагуу жил бүрийн хоёрдугаар улиралд багтаан Авлигатай тэмцэх газрын цахим мэдээллийн сүлжээнд байршуулж, иргэд, олон нийтийг энэ тухай мэдээлэл авах боломжоор хангана” гэж заасан. Энэ дагуу тус газраас хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийн хураангуйг цахим хуудсанд байршуулж ирсэн.

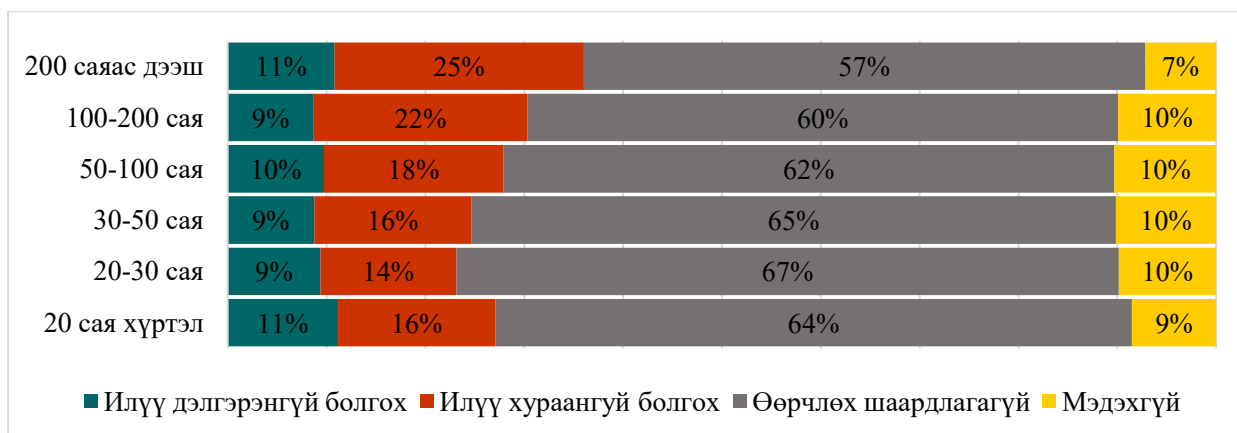
Судалгаанд оролцогчдоос цахим хуудсанд байршуулсан мэдээллийн агуулгыг өөрчлөх шаардлагатай эсэхийг асуухад 64 хувь нь өөрчлөх шаардлагагүй гэж үзсэн байна (Зураг 1).

Зураг 1. Хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийн хураангуйг цахим хуудсанд (<http://хасхот.иаас.мн>) байршуулдаг. Энэ мэдээллийг өөрчлөх шаардлага бий юу?

Орлогын хэмжээ нэмэгдэх тусам хөрөнгө, орлогоо ил болгох сонирхол буурч байна. Өөрөөр хэлбэл, өрхийн жилийн орлогын хэмжээ нэмэгдэх тусам “илүү хураангуй болгох” гэж хариулсан хувь нэмэгдэх хандлагатай байна.

Зураг 2. Хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийн хураангуйг цахим хуудсанд (<http://хасхот.иаас.мн>) байршуулдаг. Энэ мэдээллийг өөрчлөх шаардлага бий юу?, өрхийн орлогын түвшинээр

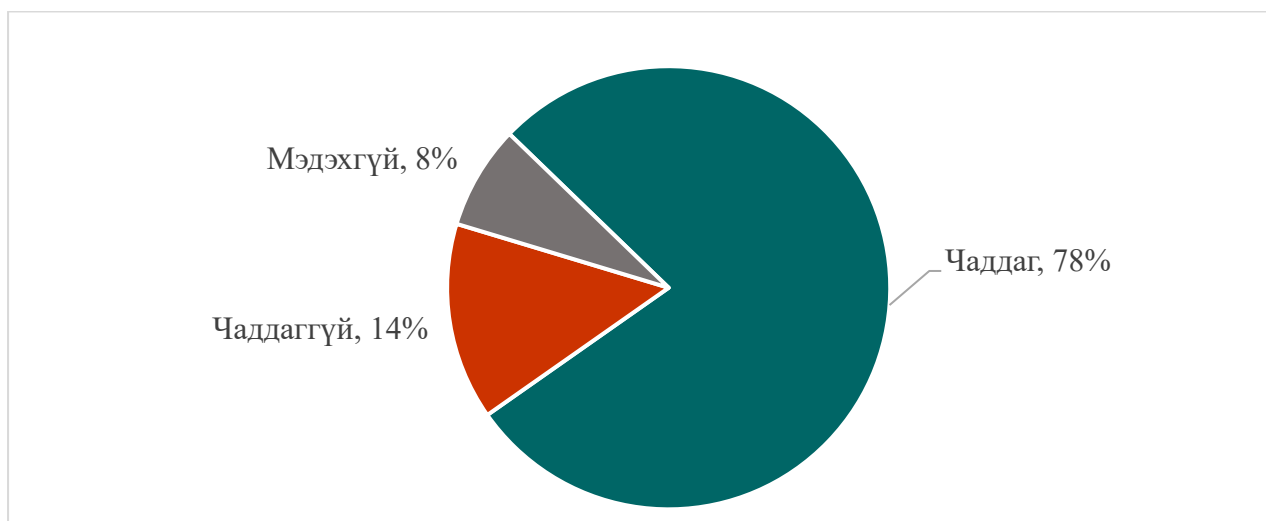

1.2. Эрх бүхий албан тушаалтан (ЭБАТ)-ын үйл ажиллагаа

Төрийн байгууллагуудад ажиллаж буй ЭБАТ нь байгууллага, салбарын хэмжээнд авлигын эсрэг хууль тогтоомжийг сурталчлах, сургалт зохион байгуулах, мэдүүлэг гаргагчдыг гарын авлага, зөвлөмжөөр хангах зэрэг чиг үүргийг хэрэгжүүлдэг.

ХАСХОМ гаргагчдаас өөрийн байгууллагын ЭБАТ-ын үйл ажиллагааг үнэлүүлэхэд судалгаанд оролцогчдын 78 хувь нь эрх бүхий албан тушаалтан мэдээлэл, арга зүйгээр ханган ажиллаж чаддаг гэж хариулсан байна.

Зураг 3. Танай байгууллагын ЭБАТ таныг холбогдох мэдээлэл, арга зүйгээр ханган ажиллаж чаддаг уу?

1.3. ХАСХОМ-ээ мэдүүлэхэд тулгарч буй бэрхшээл

ХАСХОМ-ээ мэдүүлэхэд тухайн албан тушаалтанд тулгардаг бэрхшээлийг нээлттэй асуултаар асуусан. Судалгаанд оролцогчдын 65 хувь нь мэдүүлгээ гаргахад ямар нэг бэрхшээл тулгардаггүй гэж хариулсан байна.

Судалгаанд оролцогчдын үзэж байгаагаар ХАСХОМ-ийн системийг боловсронгуй болгох, үүний тулд уг системээр дамжуулан бусад төрийн байгууллага, банкны мэдээллийн сангаас холбогдох албан тушаалтны мэдээллийг шууд татаж авдаг, албан тушаалтан уг мэдээлэлд нь нэмэлт, эсхүл тайлбар хийдэг байдлаар зохион байгуулах нь илүү үр дүнтэй, мөн зохион байгуулалтын хувьд оновчтой байж болохыг илэрхийлсэн байна. Тухайлбал цалингийн хэмжээг нийгмийн даатгалын байгууллагаас, орлого, татварын урамшууллын мэдээллийг татварын байгууллагаас, хадгаламж, харилцах дансны мэдээллийг банкнаас, үнэт цаас, хувьцаа болон түүнээс олсон орлогын мэдээллийг үнэт цаасны асуудал хариуцсан байгууллагаас, бусад хөрөнгийн мэдээллийг улсын бүртгэлийн байгууллагаас тус тус авч байх шаардлагатайг судалгаанд оролцогчид онцлон тэмдэглэсэн байна.

Харин судалгаанд оролцогчдын 35 хувьд нь ХАСХОМ-ээ мэдүүлэхэд цахим системийн үйл ажиллагаа, мэдүүлэх процесс, мэдүүлгийн маягт, түүнийг гаргахад шаардлагатай заавар, гарын авлагатай холбоотой дараахь бэрхшээл байдгийг илэрхийлсэн байна. Үүнд:

Цахим системийн үйл ажиллагаатай холбоотой:

- Цахим системийг бусад төрийн байгууллагын сантай холбох, мэдээлэл авдаг болох, албан тушаалтан зөвхөн тайлбар хийдэг байх;
- Мэдүүлэг гаргаж буй цахим системийн ажиллагаа удаан;
- Мэдүүлгээ гаргасны дараа “Баталгаажуулах” товчлуурыг олоход төвөгтэй байдаг;
- Гэр бүлийн гишүүдийн данс, хөрөнгийн мэдээлэл оруулахад тэдний овог нэрийг заавал гараас дахин бичих болдог төвөгтэй (автоматаар гаргаж ирдэг болгох);
- Программ дахь сонголт цөөн. Тухайлбал, томилолтоор ажиллаж олсон орлого, криптовалют зэргийг мэдүүлэх сонголтгүй;

Мэдүүлэх процесстэй холбоотой:

- Нэг гэр бүл боловч тусдаа байдаг өрхийн бусад гишүүд, эсхүл гадаадад байдаг хүний хөрөнгө, орлого, дансны мэдээллийг авах, бодитоор мэдэх, үнэн зөв мэдүүлэхэд хүндрэлтэй;
- Мэдүүлэх бүрт банканд хандах, хуулга авах шаардлагатай болдог. Бага үлдэгдэлтэй данс бүрийг бичихэд хүндрэлтэй (мэдүүлэх дансны үлдэгдэлийн доод хэмжээг тогтоох);
- Өмнөх жилүүдэд эх үүсвэрийг нь тайлбарласан, өөрчлөлт ороогүй хөрөнгийг дараа жил нь дахин тайлбарлах нь бэрхшээлтэй;

Мэдүүлгийн маягттай холбоотой:

- УИХ-ын ХЗБХ-ноос баталсан маягт, цахимаар бөглөж буй маягт хоёр зөрүүтэй. Хэт их мэдээлэл шаарддаг, цаг хугацаа их ордог;

Заавар, гарын авлагатай холбоотой:

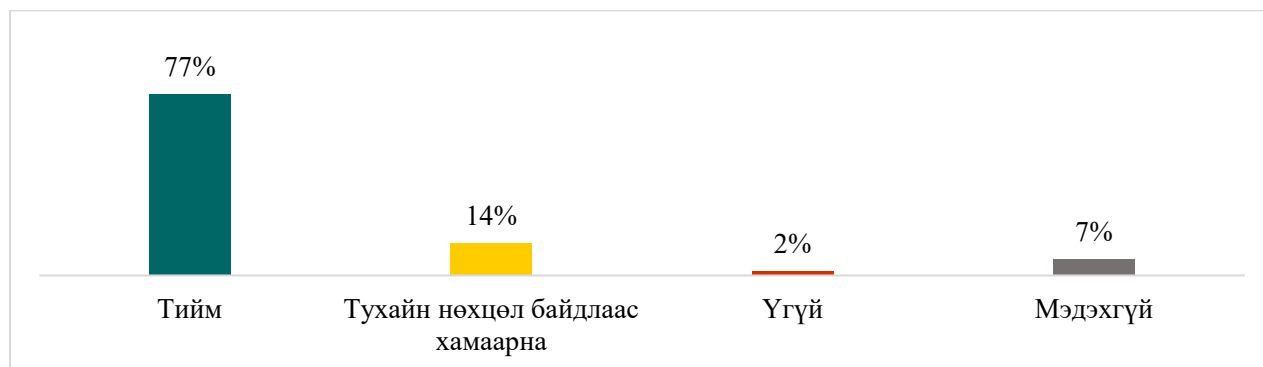
- Мал, газар, өөрийн барьсан амины орон сууц зэрэг хөрөнгийг өөрсдөө үнэлж бичих, зах зээлийн үнийг тодорхойлох зэрэгт хүндрэлтэй, тайлбар, бодит жишээ нэмэх шаардлагатай;
- Үнэт зүйл гэдэгт яг юуг оруулах нь тодорхойгүй байдаг. Тухайлбал, мэдүүлэг гаргаж буй хүний хувьд үнэ цэнэтэй зүйлс их байдаг.
- Сургалтад хамрагдаагүй, эсхүл сэргээн харах шаардлагатай тохиолдолд ашиглах боломжтой хичээлийг видео хэлбэрээр цахим хуудсанд байршуулах;
- Заавар, гарын авлагыг улам бүр тодорхой болгох. Жишээлбэл, татварын өмнөх болон дараахь орлогын алийг нь мэдүүлэх нь тодорхой бус байдаг.

1.4. Авлигыг мэдээлэхэд бэлэн байдал

Авлигын эсрэг хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1-д зааснаар албан тушаалтан албаны чиг үүргээ гүйцэтгэх явцдаа олж мэдсэн авлигын талаарх мэдээллийг АТГ-т нэн даруй мэдээлэх үүрэгтэй байдаг.

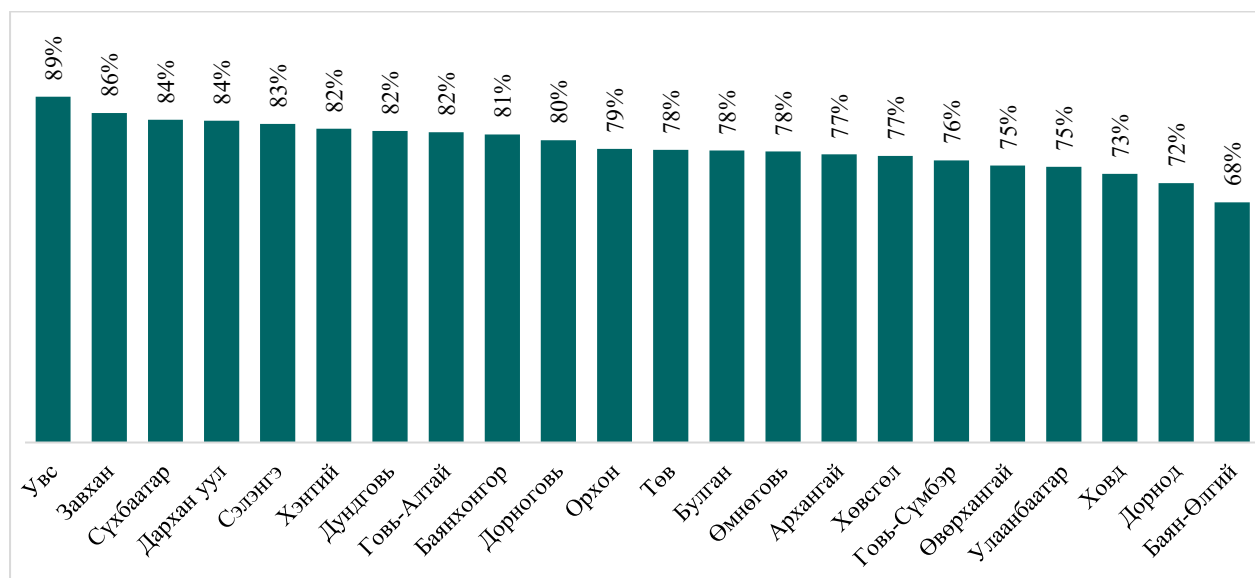
Энэ удаагийн судалгаагаар тухай албан тушаалтнаас өөрийн байгууллага дахь авлига, хээл хахуулийн талаар олж мэдвэл энэ талаар холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд мэдэгдэх эсэхийг асуухад судалгаанд оролцогчдын 77 хувь нь тийм гэж хариулсан бол, үлдсэн хэсэг нь “тухайн нөхцөл байдлаас хамаарна”, “үгүй”, “мэдэхгүй” гэж хариулсан байна.

Зураг 4. Өөрийн байгууллага дахь авлига, хээл хахуулийн талаар олж мэдвэл Та энэ талаар холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд мэдээлэх үү?

Авлигыг мэдээлэхэд бэлэн буюу “Тийм” гэж хариулсан байдлыг аймаг, нийслэлээр авч үзвэл Баян-Өлгий, Дорнод, Ховд, Өвөрхангай аймгаас оролцсон албан тушаалтнуудын хувь хэмжээ харьцангуй бага байна.

Зураг 5. Өөрийн байгууллага дахь авлига, хээл хахуулийн талаар олж мэдвэл холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд мэдээлнэ гэж хариулсан байдал, байриллаар

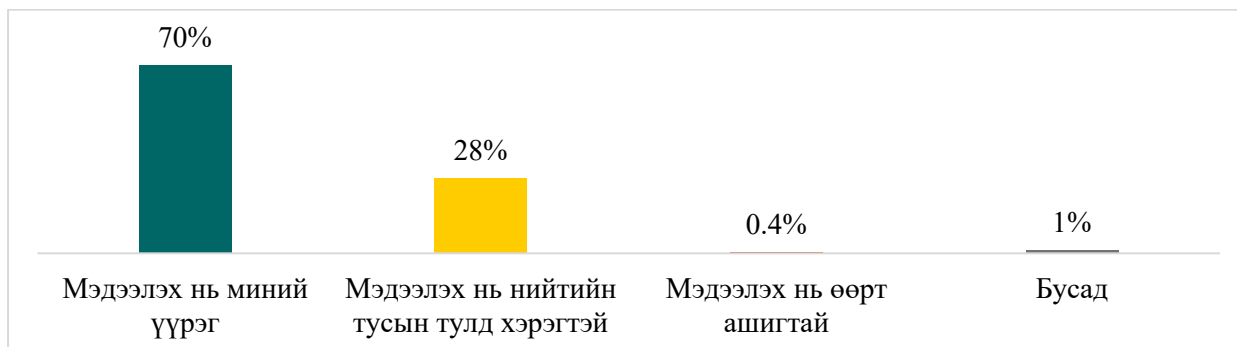
“Тийм” болон “Тухайн нөхцөл байдлаас хамаарна” гэж хариулсан албан тушаалтнуудаас хаана, хэнд мэдэгдэхийг нь асуухад авлигыг мэдээлэх 110 утсанд, Авлигатай тэмцэх газарт, байгууллагынхаа удирдах албан тушаалтанд, ЭБАТ-д гэж хариулсан нь хамгийн олон байна. Харин шүүх, прокурорт гэж хариулсан байдал харьцангуй бага байна.

Зураг 6. Хэрэв мэдээлэх бол хэнд мэдээгдэх вэ? (1-3 хүртэлх хариултыг сонгоно уу)

Авлигын эсрэг хуулиар хүлээсэн мэдээлэх үүргээ ихэнх албан тушаалтнууд мэдэж байна. Тухайлбал, мэдээлэх болсон шалтгааныг нь авч үзвэл судалгаанд оролцогчдын 70 хувь нь мэдээлэх нь миний үүрэг, 28 хувь нь мэдээлэх нь нийтийн тусын тулд гэж хариулсан дүнтэй байна.

Зураг 7. Авлига, хээл хахуулийн талаар мэдээлэх болсон нь ямар шалтгаантай вэ?

1.5. Авлигыг мэдээлэхгүй байгаа шалтгаан

Албан үүргээ гүйцэтгэх явцдаа олж мэдсэн авлигын талаарх мэдээллийг мэдээлэхгүй гэж хариулсан оролцогчдоос шалтгааныг тодруулахад мэдээлсэн талаар нууц задрах эрсдэлтэй, хариу дарамт, үр дагавраас айж байна гэж хариулсан нь харьцангуй олон байгаа бол би мэдээлснээр юу ч өөрчлөгдөхгүй гэж 40 хувь нь хариулжээ.

Зураг 8. Хэрэв мэдээлэхгүй бол шалтгаан нь юу вэ? (1-3 хүртэлх хариултыг сонгоно уу)

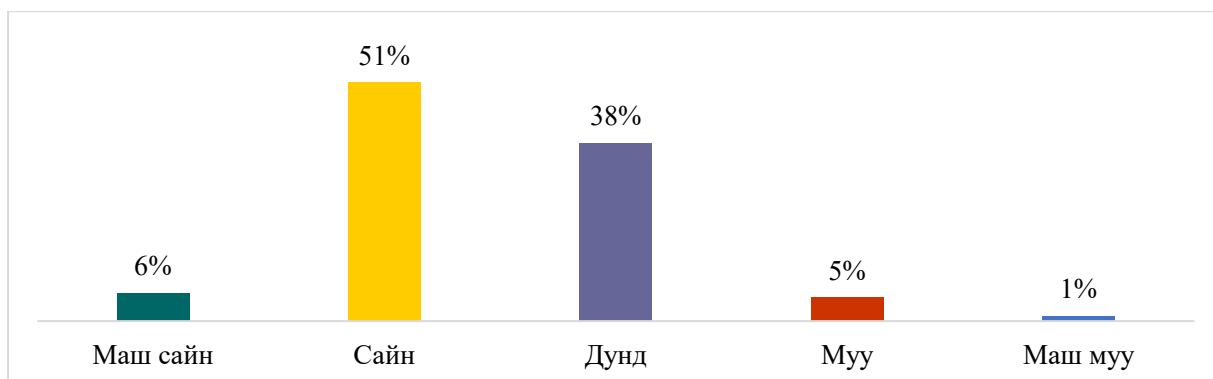

Эндээс харахад авлигын талаар мэдээлсэн албан тушаалтны нууцлалыг хангах, тэдгээрийг хариу дарамт, үр дагавраас хамгаалах талаар анхаарал хандуулах шаардлагатай байгаа нь харагдаж байна.

1.6 Авлигатай тэмцэх газрын үйл ажиллагааны талаарх үнэлгээ

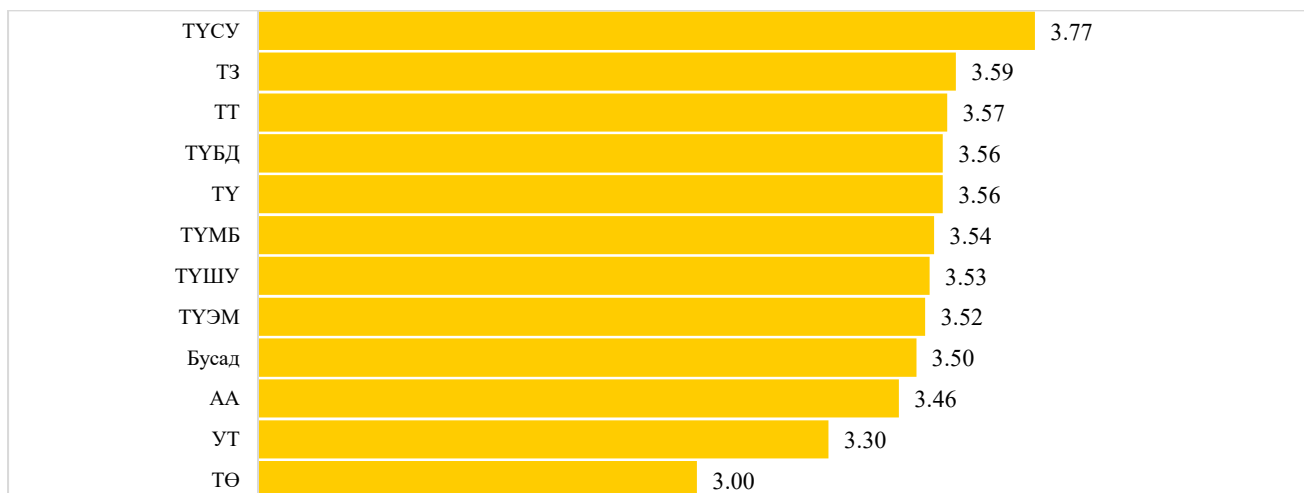
Судалгаанд оролцогчдоор Авлигатай тэмцэх газрын үйл ажиллагааг үнэлүүлэхэд 51 хувь нь “сайн” гэж хариулсан бол 38 хувь нь “дунд” гэж хариулсан байна.

Зураг 9. Авлигатай тэмцэх газрын үйл ажиллагааг Та хэрхэн үнэлэх вэ?

Дээрх үнэлгээг 1 (маш муу)-ээс 5 (маш сайн) оноонд шилжүүлж, хариулсан байдлыг судалгаанд оролцогчдын албан тушаалын ангилалаар авч үзвэл төрийн өндөр албан тушаал, улс төрийн албан тушаалтнууд харьцангуй бага үнэлгээ өгсөн байна.

Зураг 10. АТГ-ын үйл ажиллагаанд үнэлгээ өгсөн байдал, судалгаанд оролцогчдын албан тушаалын ангилалаар, 1 (маш муу)-5 (маш сайн) оноогоор¹

¹ ТӨ-төрийн өндөр албан тушаал, АА-Ажлын албаны албан тушаал, УТ-Улс төрийн албан тушаал, ТТ-төрийн тусгай албан тушаал, ТЗ-төрийн захиргааны албан тушаал, ТҮСУ-Соёл, урлагийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан тушаал, ТҮЭМ-Эрүүл мэндийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан тушаал, ТҮШУ-Шинжлэх ухааны байгууллагын төрийн үйлчилгээний албан тушаал, ТҮМБ-Мэргэжлийн боловсрол олгох сургуулийн төрийн үйлчилгээний албан тушаал, ТҮБД-Сургуулийн өмнөх болон бага, дунд боловсрол эзэмшүүлэх сургалтын байгууллагын төрийн үйлчилгээний албан тушаал, ТҮ-төрийн үйлчилгээний бусад албан тушаал.

ХОЁР. СУДАЛГААНЫ АРГА ЗҮЙ

2.1. Судалгааны үндэслэл, зорилго

“Авлигатай тэмцэх газрын 2020 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө”-ний 1.2.1.10-т “Хувийн ашиг сонирхлын болон хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийн маягтыг боловсронгуй болгож, мэдүүлгийг цахим хэлбэрээр хүлээн авах тогтолцоонд бүрэн шилжүүлэх”, Судалгаа шинжилгээний албаны 2020 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний 3.2-т “Авлига, албан тушаалын гэмт хэрэг, ашиг сонирхлын зөрчлийн шалтгаан, нөхцлийг судлах”-ажлын хүрээнд “Шүгэл үлээх үйлдлийн талаарх ойлголтын судалгааг зохион байгуулах”-аар тус тус заасан. Эдгээр зорилгын хүрээнд Судалгаа шинжилгээний албанаас нийтийн албан тушаалтнууд дунд “Авлигын эсрэг үйл ажиллагааны талаарх судалгаа”-г зохион байгууллаа.

Энэ судалгаагаар хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийн систем, авлигыг мэдээлэх /шүгэл үлээх/ асуудал болон Авлигатай тэмцэх газрын үйл ажиллагааны талаар дараахь мэдээллийг цуглуулах, анхаарах асуудлыг тодорхойлохыг зорьсон болно. Үүнд:

- Албан тушаалтнудын ХОМ-ийн хураангуйг цахим хуудсанд ил тод байршуулж буй байдал;
- ХАСХОМ-ээ мэдүүлэхэд учирч буй хүндрэл, бэрхшээл;
- Мэдүүлгийг бүртгэх, хадгалах эрх бүхий албан тушаалтны үйл ажиллагаа;
- Авлига, хээл хахуулийн талаар мэдээлэхтэй холбоотой асуудал;
- Авлигатай тэмцэх газрын үйл ажиллагааны талаарх үнэлгээ;

2.2. Судалгааны хамрах хүрээ

Судалгааны хамрах хүрээ нь 2019 оны ХАСХОМ-ээ цахимаар мэдүүлсэн 37529 нийтийн албан тушаалтан.

2.3. Түүврийн хэмжээ ба алдаа

ХАСХОМ-ээ цахимаар мэдүүлсэн 37529 нийтийн албан тушаалтанд цахимаар судалгаанд оролцох урилга хүргүүлснээс эхний 10 хоногийн хугацаанд 4800 албан тушаалтан судалгаанд оролцсон бөгөөд уг дүнгээр судалгааны мэдээллийн боловсруулалт хийсэн болно. Судалгаанд хамрагдсан албан тушаалтнуудын тоог аймаг, нийслэлээр авч үзвэл Улаанбаатар хотоос 2372, орон нутгаас 2428 албан тушаалтан хамрагдсан байна.

Хүснэгт 1. Судалгаанд хамрагдсан нэгжийн тоо, аймгаар

Аймаг	Нэгжийн тоо	Аймаг	Нэгжийн тоо	Аймаг	Нэгжийн тоо
Архангай	106	Дорноговь	91	Сүхбаатар	89
Баян-Өлгий	87	Дорнод	134	Сэлэнгэ	133
Баянхонгор	102	Дундговь	89	Төв	138
Булган	96	Завхан	181	Увс	108
Говь-Алтай	132	Орхон	107	Ховд	147
Говь-Сүмбэр	42	Өвөрхангай	149	Хөвсгөл	157
Дархан уул	107	Өмнөговь	136	Хэнтий	97

Дээрх мэдээлэлд үндэслэн эх олонлогийн хувьд 99 хувийн итгэх магадлалтайгаар, судалгааны мэдээлэл эх олонлогоо төлөөлөх чадварыг тооцож үзэхэд +/-2 хувь гарч байна.

2.4. Мэдээлэл цуглуулалт ба боловсруулалт

Судалгааны мэдээлэл цуглуулалтыг онлайн судалгааны “SurveyMonkey” цахим хуудсаар дамжуулан 2020 оны 5 дугаар сарын 7-16-ны хооронд 10 хоногийн хугацаанд мэдээлэл цуглуулсан болно.

Судалгааны мэдээллийг боловсруулалтыг хийхдээ судалгаагаар цуглуулсан мэдээллийг тухайн албан тушаалтны ХАСХОМ-ийн бусад мэдээлэлтэй харьцуулах байдлаар үр дүнг тооцон гаргав.

ГУРАВ. ДҮГНЭЛТ, САНАЛ

1. Судалгааны мэдээлэл цуглуулах ажлыг онлайн судалгааны программаар дамжуулан зохион байгуулсан нь богино хугацаанд хамралт өндөртэй мэдээлэл цуглуулах боломжийг бүрдүүллээ. Мөн түүнчлэн энэхүү зохион байгуулалт нь цаг хугацаа, хөрөнгө хэмнэх, түүвэр судалгааны явцад гардаг зарим төрлийн алдааг бууруулах зэрэг ач холбогдолтой байв. Цаашид тодорхой салбар, үйл ажиллагааны хүрээнд судалгаа зохион байгуулахдаа судалгаанд оролцогчдын и-мэйл хаяг, интернет сүлжээгээр дамжуулан мэдээлэл цуглуулах боломжтой байна.
2. Хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийн хураангуйг цахим хуудсанд байршуулж буй мэдээллийн агуулга, хүрээг өөрчлөх шаардлагагүй гэж дийлэнх нийтийн албан тушаалтнууд үзэж байна. Энэхүү санаа бодол нь зөвхөн нийтийн албан тушаалтнуудынх бөгөөд мэдээллийг ашигладаг иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудын санал биш болохыг онцлох шаардлагатай.
3. Төрийн байгууллагуудад ажиллаж буй ЭБАТ-ын үйл ажиллагааны үнэлгээ харьцангуй эерэг байгаа боловч цаашид анхаарал хандуулах шаардлагатай зарим ЭБАТ-ууд байгааг судалгааны дүн харууллаа.
4. Нийтийн албан тушаалтнуудаас ХАСХОМ-ээ мэдүүлэхэд ерөнхийдөө мэдүүлгийн цахим системийн үйл ажиллагаа, мэдүүлэх үе шат, маягт, түүний заавар, гарын авлагатай холбоотой тодорхой бэрхшээл тулгарч байна. Иймд тайланд дурдсан асуудлуудыг арилгах талаар холбогдох хэлтэс, албадууд анхаарал хандуулах шаардлагатай байна.
5. ХАСХОМ-ийн мэдүүлгийн системийг боловсронгуй болгох. Ялангуяа, зарим мэдээллийг холбогдох төрийн байгууллагаас (татвар, нийгмийн даатгал, банк, үнэт цаас, бусад эд хөрөнгийн бүртгэл хариуцсан) шууд авдаг, харин албан тушаалтнууд түүнд нь тайлбар хийдэг байх зохион байгуулалтыг хийх нь мэдүүлэг гаргагчдад учирч буй бэрхшээлийг бууруулахаар байна.
6. ХАСХОМ-ийн цахим мэдүүлгийн маягт нь УИХ-ын ХЗБХ-оос баталсан маягтаас зөрүүтэй байгаа явдлыг арилгах, шинэчлэн батлуулах. Ингэхдээ зарим төрлийн хөрөнгийг (мал, үнэт эдлэл, газар) хэрхэн үнэлж тусгах, криптовалютыг бүртгэх хэсгийг нэмэх, мөн холбогдох заавар, гарын авлагыг боловсронгуй болгох, гарын авлагын шинэ төрөл (заавар хичээлийг видео хэлбэрээр)-ийг нэмэх шаардлагатай байна.
7. Албан тушаалтнууд өөрийн байгууллага дахь авлига, хээл хахуулийн талаар Авлигатай тэмцэх газар, 110 утсанд мэдээлэхэд бэлэн байгаа боловч, мэдээлэхгүй байгаа шалтгаан нь “мэдээлсэн талаар нууц задрах эрсдэлтэй” буюу гомдол, мэдээлэл хүлээн авч буй байгууллага, албан хаагчдад итгэх итгэл бага байгааг

харуулж байна. Мөн мэдээлэхгүй байгаа дараагийн шалтгаанаар “хариу дарамт, үр дагавраас айж байна” гэж хариулсан байна.

Иймд байгууллагын зүгээс гомдол, мэдээлэл гаргасан этгээдийн нууцлалыг хангах, хамгаалах талаар онцгойлон анхаарал хандуулах, мөн этгээд хариу дарамт, шахалтад орохоос хамгаалах хууль, эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх шаардлагатай байгааг харуулж байна.

8. Нийтийн албан тушаалтнууд авлигатай тэмцэх газрын үйл ажиллагаанд харьцангуй эерэг үнэлгээ өгсөн байна. Гэхдээ зарим ангиллын төрийн албан хаагчид, тухайлбал төрийн өндөр албан тушаалтнууд, төрийн улс төрийн албан тушаалтан, ажлын албаны болон төрийн үйлчилгээний албан тушаалтнууд тус байгууллагын үйл ажиллагаанд харьцангуй доогуур үнэлгээ өгсөн байна. Мөн үнэлгээ нь аймгуудын хувьд харилцан адилгүй байна. Энэ нь дурдсан төрийн албан хаагчдад тусгайлан чиглэсэн Авлигатай тэмцэх газрын бодлого, үйл ажиллагааг төлөвлөн зохион байгуулах шаардлагатай байгааг харуулж байна.

СУДАЛГАА ШИНЖИЛГЭЭНИЙ АЛБА

ХАВСРАЛТ 1. АВЛИГЫН ЭСРЭГ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААРХ СУДАЛГААНЫ АСУУЛГА

1. Хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийн **хураангуйг** цахим хуудсанд (<http://хасхон.иаас.mn>) байршуулдаг. Энэ мэдээллийг өөрчлөх шаардлага бий юу?

- Илүү дэлгэрэнгүй болгох
- Илүү хураангуй болгох
- Өөрчлөх шаардлагагүй
- Мэдэхгүй

2. Танай байгууллагын мэдүүлгийг бүртгэх, хадгалах эрх бүхий албан тушаалтан /ЭБАТ/ таныг холбогдох мэдээлэл, арга зүйгээр ханган ажиллаж чаддаг уу?

- Чаддаг
- Чаддаггүй
- Мэдэхгүй

3. Хувийн ашиг сонирхлын мэдүүлэг болон хөрөнгө, орлогын мэдүүлгээ гаргахад Танд ямар бэрхшээл тулгардаг вэ? /Бичнэ үү/

4. ӨӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГА дахь авлига, хээл хахуулийн талаар олж мэдвэл Та энэ талаар холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд мэдээлэх үү?

- Тийм
- Тухайн нөхцөл байдлаас хамаарна
- Үгүй
- Мэдэхгүй

5. Хэрэв мэдээлэх бол хэнд мэдэгдэх вэ? (1-3 хүртэлх хариултыг сонгоно уу)

- Авлигатай тэмцэх газарт
- Авлигыг мэдээлэх 110 утсанд
- Цагдаагийн байгууллагад
- Прокурорт
- Шүүхэд
- Байгууллагынхаа удирдах албан тушаалтанд
- Байгууллагынхаа эрх бүхий албан тушаалтанд /ЭБАТ/
- Харьяа дээд шатны байгууллагад
- Хэвлэл мэдээллийн байгууллагад
- Олон нийтийн сүлжээгээр

Бусад (Тодорхой бичих)

6. Авлига, хээл хахуулийн талаар мэдээлэх болсон нь ямар шалтгаантай вэ?

- Мэдээлэх нь өөрт ашигтай учир
- Мэдээлэх нь нийтийн тусын тулд хэрэгтэй
- Мэдээлэх нь миний үүрэг
- Бусад

7. Хэрэв мэдээлэхгүй бол шалтгаан нь юу вэ? (1-3 хүртэлх хариултыг сонгоно уу)

- Хаана мэдээлэхээ мэдэхгүй
- Мэдээлэхгүй байх нь өөрт ашигтай учир
- Хариу дарамт, үр дагавраас айж байна
- Хэн нэгний тухай мэдээлэх нь миний хийх зүйл биш
- Мэдээлсэн талаар нууц задрах эрсдэлтэй
- Мэдээлэл өгөхөд ямар нэгэн урамшуулал байдаггүй
- Хэрхэн мэдээлэхээ мэдэхгүй
- Би мэдээлснээр юу ч өөрчлөгдөхгүй
- Надад хамаагүй асуудал учир мэдээлэхгүй
- Бусад (Тодорхой бичнэ үү)

8. АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗРЫН үйл ажиллагааг Та хэрхэн үнэлэх вэ?

- Маш сайн
- Сайн
- Дунд
- Муу
- Маш муу

ХАВСРАЛТ 2. СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮНГИЙН ХҮСНЭГТҮҮД

1. Хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийн хураангуйг цахим хуудсанд (<http://хасхон.iaас.mn>) байршуулдаг. Энэ мэдээллийг өөрчлөх шаардлага бий юу? (аймаг, нийслэлээр)

	Илүү дэлгэрэнгүй болгох	Илүү хураангуй болгох	Өөрчлөх шаардлагагүй	Мэдэхгүй	Нийт
Архангай	9%	16%	70%	5%	100%
Баян-Өлгий	18%	8%	60%	14%	100%
Баянхонгор	18%	17%	62%	4%	100%
Булган	10%	15%	68%	7%	100%
Говь-Алтай	13%	10%	69%	8%	100%
Говь-Сүмбэр	7%	17%	69%	7%	100%
Дархан уул	14%	15%	65%	6%	100%
Дорноговь	10%	14%	67%	9%	100%
Дорнод	8%	19%	66%	7%	100%
Дундговь	9%	13%	66%	11%	100%
Завхан	12%	13%	70%	6%	100%
Орхон	7%	21%	63%	10%	100%
Өвөрхангай	8%	14%	68%	10%	100%
Өмнөговь	7%	16%	70%	7%	100%
Сүхбаатар	9%	17%	71%	3%	100%
Сэлэнгэ	9%	16%	67%	8%	100%
Төв	12%	13%	70%	5%	100%
Увс	11%	16%	69%	4%	100%
Улаанбаатар	9%	18%	61%	12%	100%
Ховд	9%	18%	67%	7%	100%
Хөвсгөл	11%	10%	70%	9%	100%
Хэнтий	10%	15%	61%	13%	100%

2. Танай байгууллагын мэдүүлгийг бүртгэх, хадгалах эрх бүхий албан тушаалтан /ЭБАТ/ таныг холбогдох мэдээлэл, арга зүйгээр ханган ажиллаж чаддаг уу? (аймаг, нийслэлээр)

	Чаддаг	Чаддаггүй	Мэдэхгүй	Нийт
Архангай	77%	19%	4%	100%
Баян-Өлгий	64%	26%	9%	100%
Баянхонгор	77%	17%	7%	100%
Булган	82%	14%	4%	100%
Говь-Алтай	81%	14%	5%	100%
Говь-Сүмбэр	74%	21%	5%	100%
Дархан уул	82%	10%	8%	100%
Дорноговь	80%	13%	7%	100%
Дорнод	82%	11%	7%	100%
Дундговь	73%	18%	9%	100%
Завхан	82%	13%	5%	100%
Орхон	78%	15%	8%	100%
Өвөрхангай	79%	12%	9%	100%
Өмнөговь	77%	15%	9%	100%
Сүхбаатар	73%	24%	3%	100%
Сэлэнгэ	75%	14%	11%	100%
Төв	76%	19%	5%	100%
Увс	82%	11%	7%	100%
Улаанбаатар	78%	14%	8%	100%
Ховд	78%	10%	12%	100%
Хөвсгөл	82%	12%	6%	100%
Хэнтий	85%	11%	4%	100%

3. Авлига, хээл хахуулийн талаар мэдээлэх болсон нь ямар шалтгаантай вэ?
(аймаг, нийслэлээр)

	Мэдээлэх нь миний үүрэг	Мэдээлэх нь нийтийн тусын тулд хэрэгтэй	Мэдээлэх нь өөрт ашигтай учир	Бусад
Архангай	71%	27%	1%	1%
Баян-Өлгий	64%	33%	1%	1%
Баянхонгор	79%	21%	0%	0%
Булган	82%	17%	0%	1%
Говь-Алтай	72%	28%	0%	0%
Говь-Сүмбэр	76%	24%	0%	0%
Дархан уул	74%	23%	2%	0%
Дорноговь	81%	19%	0%	0%
Дорнод	69%	29%	1%	2%
Дундговь	67%	32%	0%	1%
Завхан	80%	20%	0%	0%
Орхон	79%	20%	1%	0%
Өвөрхангай	70%	30%	0%	0%
Өмнөговь	65%	33%	0%	2%
Сүхбаатар	72%	28%	0%	0%
Сэлэнгэ	69%	29%	0%	2%
Төв	67%	32%	1%	0%
Увс	68%	32%	0%	0%
Улаанбаатар	68%	30%	0%	1%
Ховд	78%	22%	0%	1%
Хөвсгөл	68%	31%	0%	1%
Хэнтий	76%	23%	0%	1%

4. Хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийн хураангуйг цахим хуудсанд (<http://хасхон.iaас.mn>) байршуулдаг. Энэ мэдээллийг өөрчлөх шаардлага бий юу? (өрхийн жилийн орлогын хэмжээгээр)

	Илүү дэлгэрэнгүй болгох	Илүү хураангуй болгох	Өөрчлөх шаардлагагүй	Мэдэхгүй
10 сая хүртэл	11%	18%	64%	7%
10-20 сая	11%	15%	65%	9%
20-30 сая	9%	14%	67%	10%
30-50 сая	9%	16%	65%	10%
50-100 сая	10%	18%	62%	10%
100-200 сая	9%	22%	60%	10%
200 саяас дээш	11%	25%	57%	7%

5. ӨӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГА дахь авлига, хээл хахуулийн талаар олж мэдвэл Та энэ талаар холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд мэдээлэх үү? (өрхийн жилийн орлогын хэмжээгээр)

	Тийм	Тухайн нөхцөл байдлаас хамаарна	Үгүй	Мэдэхгүй
10 сая хүртэл	80%	14%	1%	6%
10-20 сая	78%	14%	2%	6%
20-30 сая	78%	15%	2%	5%
30-50 сая	78%	13%	2%	7%
50-100 сая	74%	14%	2%	9%
100-200 сая	77%	13%	2%	8%
200 саяас дээш	70%	18%	0%	12%

6. АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗРЫН үйл ажиллагааг Та хэрхэн үнэлэх вэ? (өрхийн жилийн орлогын хэмжээгээр)

	Маш сайн	Сайн	Дунд	Муу	Маш муу
10 сая хүртэл	5%	41%	48%	4%	2%
10-20 сая	6%	50%	38%	5%	1%
20-30 сая	6%	48%	40%	5%	1%
30-50 сая	6%	53%	35%	5%	1%
50-100 сая	6%	54%	35%	4%	1%
100-200 сая	5%	50%	41%	3%	1%
200 саяас дээш	6%	52%	37%	3%	3%

7. Хөрөнгө, орлогын мэдүүлгийн хураангуйг цахим хуудсанд (<http://хасхот.iaас.mn>) байршуулдаг. Энэ мэдээллийг өөрчлөх шаардлага бий юу? (насны бүлгээр)

	Илүү дэлгэрэнгүй болгох	Илүү хураангуй болгох	Өөрчлөх шаардлагагүй	Мэдэхгүй
30 хүртэл	12%	18%	58%	12%
30-39	12%	16%	61%	11%
40-49	8%	17%	66%	8%
50-59	7%	15%	70%	8%
60-аас дээш	10%	19%	68%	4%

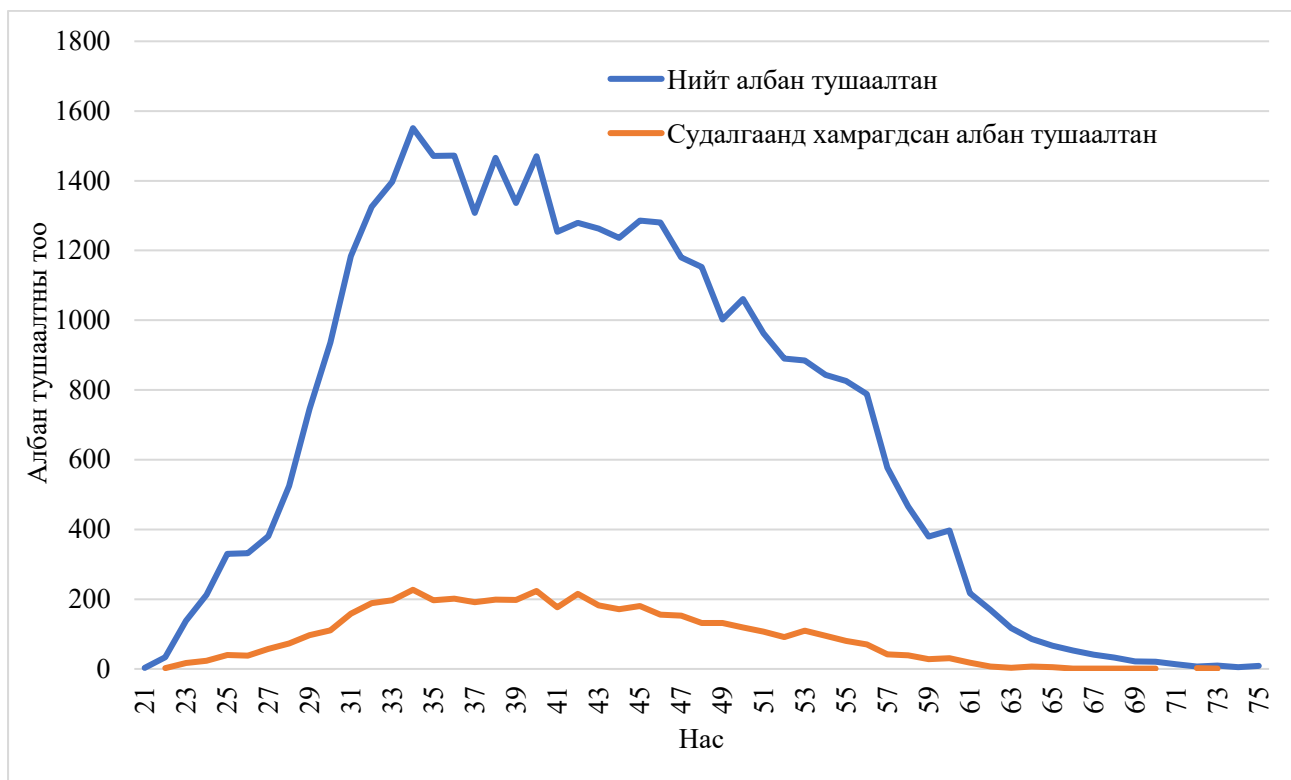
8. ӨӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГА дахь авлига, хээл хахуулийн талаар олж мэдвэл Та энэ талаар холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд мэдээлэх үү? (насны бүлгээр)

	Тийм	Тухайн нөхцөл байдлаас хамаарна	Үгүй	Мэдэхгүй
30 хүртэл	83%	10%	1%	6%
30-39	80%	12%	1%	7%
40-49	74%	16%	2%	8%
50-59	75%	16%	2%	7%
60-аас дээш	88%	9%	1%	2%

9. АВЛИГАТАЙ ТЭМЦЭХ ГАЗРЫН үйл ажиллагааг Та хэрхэн үнэлэх вэ?

	Маш сайн	Сайн	Дунд	Муу	Маш муу
30 хүртэл	9%	48%	36%	5%	1%
30-39	6%	47%	39%	6%	2%
40-49	5%	52%	38%	4%	1%
50-59	4%	56%	36%	3%	1%
60-аас дээш	8%	65%	23%	3%	1%

10. Цахимаар ХАСХОМ-ээ мэдүүлсэн нийтийн албан тушаалтан ба судалгаанд хамрагдсан нийтийн албан тушаалтнуудын тоо, насаар

---oOo---